

Μαθησιακές δυσκολίες

Έγκαιρη Διάγνωση...

Παρέμβαση – Διορθωτική Αγωγή:

Ο ρόλος του Σχολείου και της Οικογένειας...

Τι εννοούμε με τον όρο «Μαθησιακές Δυσκολίες»; Το ερώτημα αυτό απασχόλησε και απασχολεί ειδικούς και μη εδώ και πολλά χρόνια.

Η πρώτη φορά που ο όρος μαθησιακή δυσκολία εμφανίζεται στη βιβλιογραφία της ειδικής αγωγής είναι το 1962, από τον Samuel Kirk. Ο Kirk χρησιμοποίησε αυτό τον όρο για να αναφερθεί στην περίπτωση ενός παιδιού και την αναντιστοιχία ανάμεσα στις εμφανείς ικανότητες του να μάθει και την **τελική του απόδοση**. Από τότε έχει παραχθεί ένα μεγάλο σύνολο ορισμών ανάλογα με την κυρίαρχη αντίληψη κάθε εποχής σχετικά με τη φύση των μαθησιακών δυσκολιών. Πρόκειται για μια διαδικασία που δεν έχει περατωθεί ακόμη. Η επιστημονική κοινότητα βρίσκεται σε μια διαρκή προσπάθεια για βελτίωση του ορισμού. Οι ορισμοί αναφέρονται σε παιδιά που έχουν δυσλεξία ή ελαφρά εγκεφαλική δυσλειτουργία ή νευρολογικές νόσους, προβλήματα στην πρόσληψη, κινητικά προβλήματα, ειδικές διαταραχές στο διάβασμα και γενικά στη διανοητική απόδοση. Μέχρι σήμερα έχουν χρησιμοποιηθεί πάνω από σαράντα (40) ορισμοί για τον καθορισμό των παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και για τα εκπαιδευτικά και θεραπευτικά προγράμματα που έχουν κατά καιρούς καταρτιστεί γι' αυτά τα παιδιά.

*Λέγοντας μαθησιακές δυσκολίες, εννοούμε τις **ειδικές εκείνες διαταραχές που επηρεάζουν τα παιδιά σε μία ή περισσότερες από τις βασικές ψυχολογικές λειτουργίες, και που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και τη χρήση του γραπτού ή προφορικού λόγου**. Λόγω της φύσης των μαθησιακών δυσκολιών, οι ειδικοί που ασχολούνται μ' αυτές προέρχονται από διάφορες επιστήμες, όπως αυτές της ψυχολογίας, της νευρολογίας, της ψυχιατρικής, της εκπαίδευσης, της παθολογίας του λόγου και της ομιλίας, κ.λπ. **Καθεμιά απ' αυτές τις επιστήμες εστιάζει σε διαφορετικές όψεις των μαθησιακών δυσκολιών, με αποτέλεσμα τη διατύπωση ποικίλων θεωριών, συχνά διαμετρικά αντίθετων μεταξύ τους, σ' ό,τι αφορά την αιτιολογία, τη διάγνωση και τη θεραπευτική αντιμετώπισή τους.***

Οι «μαθησιακές δυσκολίες» απασχολούν τόσο την εκπαιδευτική κοινότητα όσο και το οικογενειακό περιβάλλον των μαθητών. Ωστόσο, υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στους όρους **«μαθησιακές δυσκολίες» και «δυσλεξία»** και τελικά οι διάφορες σύγχρονες θεωρίες καταλήγουν στο συμπέρασμα πως πρόκειται για δυο διαφορετικές έννοιες. Ο τελευταίος ορισμός ο οποίος έχει ενσωματωθεί στη Συνθήκη για την εκπαίδευση ατόμων με

Αναπηρίες των ΗΠΑ , IDEA (Kavale & Fomess , 2000) είναι περισσότερο περιγραφικός και δεν κάνει αναφορές σε αιτιολογικούς παράγοντες.

Σύμφωνα με αυτόν: *«οι μαθησιακές δυσκολίες αναφέρονται σε διαταραχές σε μια ή περισσότερες από τις βασικές ψυχολογικές διεργασίες που εμπεριέχονται στη χρήση του προφορικού ή γραπτού λόγου, οι οποίες έχουν ως συνέπεια «ατελή» ικανότητα ακουστικής αντίληψης, σκέψης, λόγου, ανάγνωσης, γραφής, ορθογραφίας, μαθηματικών ικανοτήτων»*. Ο όρος περιλαμβάνει περιπτώσεις όπως αντιληπτική ανεπάρκεια, εγκεφαλική βλάβη, ελάχιστη εγκεφαλική δυσλειτουργία, δυσλεξία και αναπτυξιακή αφασία. Στον όρο δεν εμπεριέχονται περιπτώσεις παιδιών των οποίων το πρόβλημα είναι αποτέλεσμα οπτικής, ακουστικής ή κινητικής ανεπάρκειας, νοητικής καθυστέρησης ή προέρχονται από δυσμενείς περιβαλλοντικές, πολιτισμικές ή οικονομικές συνθήκες.

Σύμφωνα πάντως με έναν ευρέως αποδεκτό από την επιστημονική κοινότητα ορισμό, *«οι μαθησιακές δυσκολίες είναι ένας γενικός όρος που αναφέρεται σε μια ανομοιογενή ομάδα διαταραχών οι οποίες εκδηλώνονται με σημαντικές δυσκολίες στην πρόσκτηση και χρήση ικανοτήτων ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης, γραφής, συλλογισμού ή μαθηματικών ικανοτήτων»*. Οι διαταραχές αυτές είναι εγγενείς στο άτομο και αποδίδονται σε δυσλειτουργία του κεντρικού νευρικού συστήματος και μπορεί να υπάρχουν σε όλη τη διάρκεια της ζωής. Προβλήματα σε συμπεριφοράς αυτοελέγχου, κοινωνικής αντίληψης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης μπορεί να συνυπάρχουν με τις μαθησιακές δυσκολίες, αλλά δεν συνιστούν από μόνα τους μαθησιακές δυσκολίες. Αν και οι μαθησιακές δυσκολίες μπορεί να εμφανίζονται μαζί με άλλες καταστάσεις μειονεξίας (πχ. αισθητηριακή βλάβη, νοητική καθυστέρηση, σοβαρή συναισθηματική διαταραχή) ή με εξωτερικές επιδράσεις, όπως οι πολιτισμικές διαφορές, η ανεπαρκής ή ακατάλληλη διδασκαλία, δεν είναι το άμεσο αποτέλεσμα αυτών των καταστάσεων ή επιδράσεων. Στην Ελλάδα ο όρος **μαθησιακές δυσκολίες** έχει λαθεμένα ταυτιστεί με τον όρο **δυσλεξία** , ενώ πρόκειται για μια κατηγορία τους. ***Η λέξη δυσλεξία προέρχεται από τα ελληνικά και σημαίνει δυσκολία με τις λέξεις.***

Η ταξινόμηση των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες απασχολεί τους ειδικούς καθώς οι διάφοροι μελετητές ορίζουν τις μαθησιακές δυσκολίες κατά διαφορετικό τρόπο και υιοθετούν διαφορετικά κριτήρια ταξινόμησης, όπως γενεσιουργούς παράγοντες, μορφές εκδήλωσής τους, σχέση τους με τις σχολικές δραστηριότητες κ.λ.π.

Η επιτυχία στην αντιμετώπιση των υπό εξέταση δυσκολιών εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από δύο, κυρίως, παράγοντες: ***α) την έγκαιρη και σωστή διάγνωσή τους και β) την εφαρμογή του κατάλληλου τρόπου αντιμετώπισής τους.*** Η έγκαιρη διάγνωση των μαθησιακών δυσκολιών **ακόμα και από το νηπιαγωγείο** θεωρείται πολύ σημαντική για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. ***Το ίδιο συμβαίνει και με την αναγνώριση του προβλήματος. Εξάλλου, το σημαντικότερο βήμα για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος είναι πάντα η αναγνώριση της ύπαρξής του.*** Η αντιμετώπιση επιδιώκει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του παιδιού, τόσο στο γνωστικό, όσο και στον αντιληπτικό τομέα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του παιδιού και τις ικανότητες που διαθέτει.

Ο ρόλος του σχολείου στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες

Το Σχολείο είναι ο κατ' εξοχήν εκπαιδευτικός και ευρύτερα κοινωνικοποιητικός οργανισμός μετά την οικογένεια. Έτσι επιτελεί ένα ευρύτερο κοινωνικό ρόλο και επιδιώκει ευρύτερους και ιδιαίτερα σημαντικούς σκοπούς.

Ο ρόλος που έχει ο εκπαιδευτικός στην αντιμετώπιση της δυσκολίας είναι βασικός και καθοριστικής σημασίας. Ο δάσκαλος, έχοντας τον πιο υπεύθυνο ρόλο, είναι αυτός που αντιλαμβάνεται την ύπαρξη δυσκολιών, όντας ο αρχικός αποδέκτης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Ο σύγχρονος δάσκαλος του σημερινού σχολείου, με γνώμονα το όφελος του μαθητή, οφείλει με υπευθυνότητα, συνέπεια και σωστή οργάνωση να δράσει εξαστομικευμένα, εμπλουτίζοντας κατάλληλα και με τα απαραίτητα μέσα το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της δυσλεξίας.

Πώς αντιμετωπίζουν οι γονείς τις μαθησιακές δυσκολίες; Αντιδράσεις και επιπτώσεις...

Τι συμβαίνει όταν το σχολείο καλεί τους γονείς να συζητήσουν για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που μπορεί να παρουσιάσει το παιδί τους; Ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθουν οι γονείς όταν ενημερώνονται ότι το παιδί δεν βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο όπως οι συμμαθητές του; Ποια είναι η αντίδραση των γονιών όταν ακούν για την πιθανότητα μαθησιακών δυσκολιών;

Υπάρχουν πολλά συναισθήματα που βιώνουν οι γονείς όταν συνειδητοποιούν ότι το παιδί τους μπορεί να έχει μαθησιακές δυσκολίες: **σοκ, άρνηση, ενοχή, οργή και θλίψη**. Ακόμη παρατηρούνται συναισθήματα απελπισίας, απογοήτευσης και ανησυχίας, αλλά υπάρχουν και περιπτώσεις όπου οι γονείς νιώθουν αποδοχή, ελπίδα και στο τέλος δείχνουν πως αναγνωρίζουν το πρόβλημα. **Οι αντιδράσεις βέβαια των γονιών δεν είναι σταθερές Μπορεί να αλλάξουν ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας, τις δεξιότητες αντιμετώπισης της οικογένειας και την ικανότητα των γονιών να συνεργάζονται, έτσι ώστε να καλύψουν τις ανάγκες του παιδιού.**

Το πιο σημαντικό από όλα είναι ότι πρόκειται για το παιδί και την ομαλή ανάπτυξή του. Μπορεί το παιδί να μαθαίνει και να αποδίδει διαφορετικά από τα άλλα παιδιά, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι λιγότερο πολύτιμο, λιγότερο σημαντικό και λιγότερο ικανό. Αν οι γονείς χαλαρώσουν, σχεδιάσουν τα επόμενα θετικά βήματα, στηρίζουν και αντιμετωπίσουν το μέλλον με αισιοδοξία, θα βοηθήσουν το παιδί να αποδώσει το μέγιστο των ικανοτήτων του. Όσο πιο θετικά αντιμετωπίσουν οι γονείς τη μαθησιακή δυσκολία, τόσο πιο θετικά θα ανταποκριθεί και θα αντιμετωπίσει το παιδί τη μαθησιακή πρόκληση!

Σχολείο και οικογένεια έχουν κοινούς στόχους : με συνεργασία και θετική στάση κάθε παιδί μπορεί να αναπτυχτεί γνωστικά, κοινωνικά και συναισθηματικά, ανάλογα με τις δυνατότητες του και τις ανάγκες του. Αρκεί να υπάρχει ΕΠΙΓΝΩΣΗ και διάθεση για την αντιμετώπιση των δυσκολιών όσο πιο νωρίς γίνεται... ΜΟΛΙΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΕΙ πως υπάρχει κάποια δυσκολία...

Σας περιμένουμε για περισσότερη συζήτηση και απαντήσεις...

Η Διευθύντρια

Ελένη Σαββάκη